

Europavalen

I juni går Europa till val. I den Europeiska Gemenskapens 12 medlemsländer skall medborgarna välja sina ledamöter till de 518 platserna i Europaparlamentet.

Valen runt om i Västeuropas stora demokratier omfattande inte mindre än 320 miljoner människor är en händelse som borde röna betydande uppmärksamhet också i Sverige. Vad som sker är ju en samtidig, den 15 och 18 juni, politisk temperaturmätning på de strömningar som nu gör sig gällande i Västeuropas valmanskårer.

Det är alldeles klart att den västeuropeiska integrationen ännu inte nått en sådan utvecklingsfas att valen är i verklig mening europeiska, det vill säga att de nationella valdebatterna framför allt handlar om frågor som rör den Europeiska Gemenskapens inriktning och utveckling. Som framgår av de två artiklarna om situationen i Frankrike och Västtyskland i detta nummer av Svensk Tidskrift, dominerar den inrikespolitiska kraftmätningen scenen också inför Europavalen. Detta är sant också i t ex Spanien och Grekland. Liksom i Frankrike så har i Spanien kraftanstängningar gjorts på borgerligt håll för att presentera väljarna ett mera enat och attraktivt borgerligt alternativ. I Spanien har man för övrigt varit mera framgångsrik i detta hänseende än i Frankrike.

Samtidigt som Europavalen i första hand och på traditionellt vis blir inrikespolitiska kraftmätningar gör en annan och mera europeisk trend sig gällande. Opinionsvindarna i valmanskåren i ett land tenderar att likna opinionsvindarna i ett annat. Trenderna i Frankrike och Västtyskland illustrerar detta. Medan extremistiska krafter skördade sina första

framgångar under Le Pen i Frankrike och nu dyker upp i Västtyskland under "republikanernas" ledning, gäller det omvända förhållandet "de gröna". De fick först fotfäste i Västtyskland och sprider sig nu över kontinenten. I Frankrike hade de gröna framgångar i kommunalvalen och väntas upprepa dessa i Europavalen.

Paradoxalt nog är det i det EG-land som är skilt från kontinenten och kanske minst integrationsentusiastiskt som det förs en verklig EG-debatt inför Europavalen. Det är svårt att frigöra sig från intrycket att Margaret Thatchers många Brysselkritiska tal under senare tid har ett direkt inrikespolitiskt syfte. Genom att framstå som den som bestämt slår vakt om den nationella bestämmanderätten i förhållande till maktanspråken från Bryssel skall hon locka engelsmännen att rösta på de konservativa kandidaterna.

Den engelska situationen är paradoxal också därför att det var de konservativa som förde in England i EG medan labour i grunden var negativa mot den europeiska integrationen. Situationen har nu svängt så att labour framstår som det mest Europapositiva partiet. Labour finner själsfränder i de kontinentala socialdemokraterna i Europaparlamentet och tycker sig finna stöd för sin politik i kommissionspresidentens, tillika den franske socialisten, Delors' betonande av vikten av den sociala dimensionen. Margaret Thatcher å andra sidan vill inte avskaffa socialismen i Storbritannien för att få den återinförd via Bryssel.

Valdeltagandet i valen till Europaparlamentet brukar vara tämligen lågt, cirka 40 till 50 procent av valmanskåren deltar. Europavalen upplevs ännu inte som lika angelägna för gemene man som de

nationella valen. Och visst ligger det en del logik i denna attityd. Även om Europaparlamentets roll stadigt växer är dess ställning framför allt ännu rådgivande. Det är EG:s Ministerråd som fattar de slutliga besluten och som därmed i realiteten har den lagstiftande makten. Därmed är också i realiteten de nationella valen i varje medlemsland ännu mera betydelsefulla för respektive lands EG-politik än valen till Europaparlamentet. I de nationella valen bestäms vem som skall föra respektive lands talan i Ministerrådet och vilket parti som i regeringsställning skall utforma landets EG-politik.

Det är viktigt att komma ihåg att den Europeiska Gemenskapen ännu inte är någon politisk union eller "superstat" som det heter i de EG-negativas språkbruk. I Ministerrådet äger vanligt mellanstatligt samarbete rum även om sedan Enhetsaktens införande 1985 vissa majoritetsbeslut kan fattas. Det direktvalda Europa-

parlamentet utgör i sig ett av de federativa inslagen i EG:s struktur.

I Norden har under lång tid partistrukturer och politiska trender liknat varandra. Det är att vänta att ett likartat mönster nu kommer att arbeta sig fram i europeisk politik. Den inhemska politiken kommer att "europeiseras" även om det inte alltid kommer att var EG-anknutna frågor som kommer att anses viktigast. Men i takt med att den gemensamma marknaden realiserats, gränshindren rivs och lagregler harmoniseras blir EG-samarbetet också allt mera av en realitet i EG-medborgarnas vardagsliv. EG som begrepp blir mera synligt och viktigt för var och en.

För Sverige, som vill vara med i EG utan att vara medlem, gäller det att också i fråga om politiken söka komma med i de europeiska nätverken och genom kontakter och närvaro åtminstone indirekt söka få vara med och påverka Europas framtid.